

Tillhör kommunalfullmäktiges beslut den 11 juli 1955 och 26 febr. 1956.

.....
kommunalfullmäktiges ordf.

Tillhör kommunalfullmäktiges beslut av den 27 juli 1953.

.....
ordf.

Beskrivning tillhörande förslag till stadsplan för del av Alfta stationssamhälle inom Gävleborgs läns kommun.

KOMMUNIK. DEPT

Ink. d. 9 JULI 1957.

Inkom till 4 JAN 1956

Länsbostadsnämnden i Gävleborgs län

Tillhör Kommunalfullmäktiges beslut av den 28/10 1956.

.....
kommunalfullmäktiges ordf.

Alfta stationssamhälle är Alfta kommuns kyrkliga, administrativa och kommersiella centrum och ingenting tyder på att någon ändring av detta förhållande är att förvänta. Till stationssamhället är även koncentrerat vissa andra för hela kommunen gemensamma anläggningar såsom idrottsplats, hotell och biograf.

För en allmän beskrivning av tätorten Alfta hänvisas till den förberedande generalplaneutredning för Alfta kommun som verkställdes år 1949.

Den regionala jordbruksplaneringen för Alfta kommun, som slutförts under år 1952, utmynnar icke i sådana preciserade antaganden beträffande näringslivs- och befolkningsutveckling, som kunna läggas till grund för dimensioneringen av stadsplanen för Alfta stationssamhälle.

Allmänt kan dock sägas, att förutsättningarna för att den nuvarande tendensen till folkminskning skall kunna vändas för kommunen som helhet icke synas särdeles gynnsamma.

Utbyggnaden av Alfta stationssamhälle är i mycket hög grad beroende av jordbrukets framtid. Samhällets viktigaste funktion är ju att vara centrum för landsbygden. Samhällets storlek är dessutom beroende av de befintliga industrierna, som i ganska stor utsträckning har den omgivande landsbygden som marknad. Förutsättningar för nya industrier finns, men kan icke betraktas som exceptionellt goda.

Trots detta är det dock rimligt att räkna med en viss framtida koncentration av befolkningen inom kommunen och då främst till stationssamhället. Detta antagande innebär ett ökat behov av de anläggningar av olika slag och den service som är nödvändig för befolkningen inom själva samhället, medan man beträffande övriga anläggningar - sådana som betjäna hela kommunens befolkning - endast kan räkna med det ytterligare behov som en allmän standardhöjning kommer att medföra.

Centrum i Alfta är butiksgatan mellan kyrkan och det så kallade Knaggatorget, samt gatan till stationen. Det viktigaste problemet för planläggningen är att bevara och möjliggöra en ytterligare utbyggnad av denna butiksgata, att föreslå lämpliga platser för en rad gemensamhetsanläggningar för vilka det redan

nu finns ett akut behov - centralskola, kommunalhus, brandstation, busstation m.m. - samt att anvisa mark för nya bostadsområden och industriområden.

Butiksgatans framtid sammanhänger med möjligheten att genom förbifartsleder minska den genomgående trafiken på denna gata. Gemensamhetsanläggningarnas förläggning blir beroende på marktillgång, samhällets struktur samt arkitektoniska, spörsmål. Bostadsområdenas utökning får i regel karaktär av en utbyggnad av de befintliga områdena. Detsamma gäller om industriområdena.

Alfta stationssamhälle har icke tidigare varit föremål för planläggning.

anförslagsplan!

Trafikleder och trafikområden.

Förnärvarande passerar länshuvudvägen Bollnäs - Edsbyn genom samhällets tätast bebyggda delar och fungerar som dess huvudgata. Detta förhållande är ej tillfredsställande varken för den genomgående trafiken eller för den lokala. För att få bort den genomgående trafiken synes en förbifartsväg söder om järnvägen vara den enda helt acceptabla lösningen. Då emellertid utbyggandet av denna väg ligger i en oviss framtid och inga ytterligare skäl talar för stadsplanens utsträckande till områdena söder om järnvägen har den i föreliggande stadsplaneförslag endast medtagits i form av ett vägreservat mellan Knaggatorget och järnvägen där tillika ett reservat för underfart utlagts. Inom överskådlig tid kommer troligen länshuvudvägen att kvarligga i nuvarande läge och plankorsningen med järnvägen sydost om kyrkan samt vägskalet vid Knaggatorget utgör här de besvärligaste punkterna. Tyvärr torde det icke vara möjligt att ersätta plankorsningen med en planskild korsning för rimliga kostnader och det är med hänsyn härtill och det faktum att den genomgående trafiken i framtiden kan föras söder om järnvägen till planskild korsning med denna söder om Knaggatorget, som det nuvarande läget föreslages bibehållet.

Vid Knaggatorget sammanlöpa fyra vägar i en punkt kring vilken butikshandeln florerar till förfång för trafiken. Planförfattaren skulle med hänsyn till önskvärdheten att minska den genomgående trafikens hastighet i butiksgatan vilja föreslå att denna trafikknut löses i form av en cirkulationsplats, men den i planförslaget reserverade gatumarken möjliggör ett flertal andra alternativ och den lösning som antytts på plankartan har projekterats av Vägförvaltningen.

Parkeringsplatser kan ordnas i anslutning till cirkulationsplatsen vid Knaggatorget, vid kyrkan och vid järnvägsstationen.

Utrymme för framtida busstation har föreslagits i anslutning till järnvägsstationen.

Järnvägens hela område har i planen utlagts som trafikområde, och för att be-

reda ökat utrymme i anslutning till godsmagasin och frilastningsspår har den befintliga vägen utefter dessa föreslagits flyttad norrut intill angränsande tomter.

Allmänna byggnader m.m.

Centralskola. Denna bygger som bekant på en planerad övergång från 7-årig folkskola till 9-årig folkskola indelad på tre avdelningar: småskola, mellanskola och realskola. Visserligen ligger genomförandet av denna skolform inom glesare befolkade landskommuner inom en relativt oviss framtid, men trots detta är det nödvändigt att vid planläggningen ta all möjlig hänsyn till det ökade utrymmesbehov som i och med ett genomförande av en 9-årig skolform kan tänkas uppkomma. Den naturliga förläggningen av kommunens centralskola är i Alfta stationssamhälle. För framtiden bör man tänka sig skolan vid kyrkan ersatt med en ny skolbyggnad, som inrymmer småskola och mellanskola, avsedda för barn inom Alfta stationssamhälle och dess närhet och realskola för barnen från hela kommunen. Antalet barn i vardera småskola, mellanskola respektive realskola kan överslagsvis uppskattas till ca 4,5 % av befolkningen. Den befolkning i samhällets närhet som blir betjänad av skolor i Alfta stationssamhälle kan, om planen utbygges i enlighet med förslaget, uppskattas till ca 1.800 personer. Hela kommunens befolkning är ca 6.500 personer. Antalet elever som blir beroende av skolor i Alfta blir i så fall 80 småskolebarn, 80 mellanskolebarn och ca 290 realskolebarn. Överslagsvis ger detta ett behov av ca 18 klassrum. Enligt uppgifter från skolöverstyrelsen bör skoltomtens storlek beräknas efter ca 1.000 m² per klassrum. Dessutom fordras emellertid bollplan och utomhusidrottsplats.

Centralskolan kommer naturligtvis icke att kunna helt utbyggas på en gång. I en första etapp kan skolan i Västanå användas, men med tanke på dess ocentrala läge och de praktiska fördelar en centralisering innebär, bör man dimensionera centralskolans tomtområde så, att det räcker till för hela det framtida klassrumsbehovet.

Då planläggningen av samhället påbörjades hade skolstyrelsen redan förvärvat fastigheten Kyrkbyn 26³⁸ för det planerade folkskolebygget, och då denna fastighet har ett läge som i och för sig icke är olämpligt för en centralskola även om lämpligare lägen i anslutning till friområden finnas i stationssamhället, föreslages Kyrkbyn 26³⁸ jämte huvudparten av angränsande 28²⁸ som allmänt område för centralskola. Det föreslagna området omfattar ca 20.000 m².

Kommunalhuset, som ju bör vara lätt tillgängligt för allmänheten, ligger utan tvivel bäst i anslutning till butiksgata och busshållplats. Den nuvarande skoltomten Kyrkbyn 21³⁴ fyller väl dessa krav och eftersom byggande av ny centralskola redan förberetts bör det vara möjligt att inom en ganska snar framtid ta tomten i anspråk för nytt kommunalhus. Dess läge i förhållande till butiksgatan och kyrkan bör kunna erbjuda vissa möjligheter att öka gatans skönhetsvärden utan att därför kyrkans dominans i gatubilden behöver bli åsidosatt.

Den nuvarande utformningen av området framför kyrkporten är otillfredsställande. Det saknas parkeringsplats och utrymme för processioner. I samband härmed föreslås att en körförbindelse som möjliggör cirkulation till det öppna området framför den gamla småskolan ordnas genom hotellträdgården. Parkeringsplats ordnas i samband härmed framför småskolan.

Medborgarhus. För kommunens befolkning behövs samlingslokaler, bibliotek, studielokaler och hobbyrum, som lämpligen skulle kunna sammanföras till en byggnad förlagd vid kyrkplatsen. Det är tänkbart att den gamla småskolan vars arkitektur är så karakteristisk för trakten och som bör bevaras för framtiden, skulle kunna komma till användning för detta ändamål, när den nya centralskolan byggts. Gentemot detta förslag har rests invändningen att aktiviteten i ett medborgarhus skulle kunna verka störande om det skulle ligga i begravningsplatsens omedelbara grannskap. Utom detta skäl, vars bärkraft kan starkt diskuteras, finnes ytterligare ett skäl av ekonomisk natur, som gjort att planförslaget utformats med tanke på att bereda rum för ytterligare ett alternativ. En byggnad, som användes enbart för medborgarhus blir en stor ekonomisk belastning för kommunen, varför det kan ifrågasättas om en sådan kan komma till stånd. Av denna anledning har centralskoletomten utformats med tanke på en eventuell tillbyggnad av medborgarhus i anslutning till skollokalerna för att därigenom kunna nyttiggöra dessa för fritidsändamål på kvällarna. Skoltomten har sålunda föreslagits framdragen till huvudgatan på en kortare sträcka, så att allmänheten lätt skall kunna få kontakt med centralskolans eventuella medborgarhusdel.

Mellan nuvarande Anneforsvägen och den föreslagna nya länshuvudvägen - norr om järnvägen - har ett område föreslagits för brand- och polisstation och centraltvättstuga. Det omfattar större delen av fastigheten Kyrkbyn 28⁷². Utfart kan anordnas vid nuvarande Anneforsvägen.

Sydväst om Knaggatorget föreslås ett område för frikyrkolokal.

Kyrkogården har föreslagits utvidgad norrut.

Industri och småindustri.

För större industriföretag har mark föreslagits strax väster om nuvarande industriområdet (del av fastigheten Kyrkbyn 16⁴). Södra delen av området som gränsar intill den föreslagna nya kyrkogården och till befintliga bostäder har reserverats för småindustriföretag av icke störande art.

Ytterligare ett område för småindustri har föreslagits intill järnvägsområdet väster om stationsbyggnaden.

Söder om den nya cirkulationsplatsen i samhällets västra del har föreslagits ett område för bensin- och servisstation.

Bebyggelse för bostads-, handels- och hantverksändamål.

Utgångspunkt för den föreslagna fördelningen mellan olika hustyper har varit följande.

Man måste räkna med att övervägande delen av samhällets befolkning har behov av bostad i enfamiljshus. Av ekonomiska skäl blir det emellertid ett allt större antal människor, som icke kan tillfredställa sin önskan att få bo i enfamiljshus utan måste nöja sig med hyreshuslägenheter, och det förefaller därför verklighetsfrämmande att ens i en så liten ort som Alfta söka bibehålla den nuvarande bebyggelsestrukturen oförändrad. Hyreshusets ekonomi är beroende av våningsantalet. Trevånings hyreshuset har visat sig mer ekonomiskt än tvåvåningshuset, ett faktum gentemot vilket kraven på en trivsam bostadsmiljö har svårt att göra sig gällande.

Bebyggelsen i butikscentrum. Om man sålunda betraktar trevåningshusets in- vandrings i Alfta som oundviklig, ehuru ur miljösynpunkt ej särskilt eftersträfvansvärd är nästa fråga deras lämpliga lokalisering. Den naturliga platsen för koncentrerad bebyggelse är givetvis butiksgatan mellan kyrkan och Knaggatorget. De befintliga affärshusen längs denna gata har i regel två våningar och inredd vind och särskilt de äldre på gatans södra sida har en höjd som är fullt jämförlig med ett modernt trevåningshus. Detta förhållande tyder på att man utan risk för gatubilden skulle kunna tillåta trevåningsbebyggelse i slutet byggnadssätt längs butiksgatans södra sida. I detta sammanhang vill vi emellertid starkt betona att behovet av hyreshuslägenheten härmed får anses vara täckt för överskådlig framtid och att en spridning av trevåningsbebyggelsen till andra platser av stationssamhället än butiksgatan mellan kyrkan och Knaggatorget måste anses i hög grad olämplig.

I förevarande ^{Stads}byggnadsplaneförslag har bebyggelsen norr om butiksgatan givits bestämmelser som tillåter uppförande av relativt stora byggnader för bostads- och handelsändamål i två våningar jämte inredd vind. På grund av de stora

tomtdjupen ner mot älven har tillåtits uppförande av två huvudbyggnader på de större tomterna. Genom dessa bestämmelser ges möjlighet till ett med hänsyn till läget ekonomiskt utnyttjande samtidigt som en med hänsyn till kontrastverkan med gatans södra sida önskvärd öppenhet kan bibehållas.

Trevåningsbebyggelsen längs butiksgatans södra sida har utformats med tanke på intensivt utnyttjande för affärsändamål. Sålunda har bebyggelse med friliggande hus i en våning (HFgI) föreslagits på gårdssidan i det östra kvarteret, samt har en parallellt med gathuset löpande smalare tillbyggnad i en våning för samma ändamål föreslagits för det västra kvarterets gårdssida.

Uppförande av utbyggnader i en våning från gathuset förutsättes kunna ske utan hinder av den bestämmelse om fristående byggnadssätt som knutits till beteckningen Fg, för de fall där ett sådant förfarande kan anses vara förenligt med ett prydligt och ändamålsenligt bebyggande av kvarteret.

Bebyggelsen vid Knaggatorget och längs gatan mot järnvägsstationen har föreslagits i två våningar och med en karaktär och storlek som nära ansluter sig till nyare befintlig bebyggelse på dessa platser.

Väster om den öppna platsen framför kyrkan föreslages en vinkelformad byggnad i två våningar avsedd för pensionärshem. Denna byggnad förutsätter rivning av en praktiskt taget värdelös byggnad på Gästistomten samt att tomten för läkarbostaden, som är i kommunens ägo, minskas något.

Bostadsområden med villa- och egnahemskaraktär. Norr om kyrkan i anslutning till det utökade industriområdet föreslås 4 nya villatomter som utnyttjar en befintlig väg. Ytterligare 4 villatomter har föreslagits väster om hotellet. Väster om den föreslagna brandstationen och med tillfart från Anneforsvägen föreslås ett litet villaområde om 11 tomter.

På västanåsidan upptar planförslaget det av länsarkitektkontoret planerade området med 10 tomter inom Västanå 4¹.

Inalles omfattar stadsplaneförslaget ett 30-tal nya egnahemstomter. Läggs härtill de lägenheter som kan komma att inrymmas i affärshus och övriga hyreshus inom centrum, har i planförslaget totalt lämnats plats för en folkökning för omkring 600 personer, vilket torde vara tillräckligt för överskådlig framtid.

Grönområden och lekplatser.

Behovet av grönområden i ett samhälle som Alfta är naturligtvis inte stort. !?
Av de områden som i planförslaget markerats som park avses i första hand parken vid kyrkplatsen (bestående av en del av hotellträdgården) och det låglänta triangulära området söder om kyrkogården bli iordningställda. Sistnämnda

område, som äges av järnvägen, lämpar sig väl som lekplats, och bör på grund av sitt läge i närheten av kyrkogården och samhällets infart endast om mycket tvingande skäl föreligga få tagas i anspråk för annat än rent parkändamål.

Ett mindre område sydost om skoltomten avses ytterligare för iordningställd lekplats.

Vattenförsörjning och avlopp.

Den föreslagna bebyggelsen kan förses med vatten- och avloppsnät på sätt som framgår av bifogade av Allmänna ingenjörbyrån upprättade va-plan med tillhörande beskrivning.

Näsbypark den 20 november 1952

Reviderad den 20 juni 1953

Arkitekt SAR

50%